CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2013

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę z kodem

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM ROZSZERZONY

MAJ 2014

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 19 stron (zadania 1 – 25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Arkusz zawiera trzy części. Część pierwsza arkusza polega na rozwiązaniu testu, część druga wymaga analizy materiałów źródłowych, a trzecia – napisania wypracowania na jeden z podanych tematów.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Czas pracy: 180 minut

Liczba punktów do uzyskania: 50

MWO-R1_1P-142

CZĘŚĆ I – Test *(20 punktów)*

Zadanie 1. *(1 pkt)*
Do każdego podanego opisu przyporządkuj właściwą nazwę. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: altruizm, anomia, internalizacja, nonkonformizm.

	Opis	Nazwa
A.	Zjawisko charakteryzujące się osłabieniem norm i zanikiem więzi, na których opiera się społeczeństwo.	anomia
B.	Proces przyjmowania przez jednostkę norm, poglądów i wartości od innych osób lub grup społecznych i uznawania ich za własne.	internalizacja
C.	Postawa krytyczna wobec zasad, zachowań i norm grupowych, przeciwstawiająca im własny system wartości.	nonkonformizm

Zadanie 2. *(1 pkt)*
Podkreśl szereg zawierający wyłącznie określenia przedstawicieli tzw. *klasy średniej* współczesnego społeczeństwa polskiego.

A. Najemni pracownicy sezonowi i bezrobotni.

B. Właściciele gospodarstw rolnych i najemni robotnicy rolni.

C. Robotnicy wykwalifikowani i robotnicy niewykwalifikowani.

D. Właściciele przedsiębiorstw zatrudniających pracowników oraz twórcy kultury i nauki.

Zadanie 3. *(1 pkt)*
Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Za mniejszości etniczne według prawodawstwa Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się

A. Litwinów i Kaszubów.

B. Czechów i Romów.

C. Łemków i Tatarów.

D. Ślązaków i Ormian.

Zadanie 4. *(1 pkt)*
Wyjaśnij problem przedstawiony na rysunku satyrycznym.

Źródło: www.mleczko.pl

Problem przedstawiony na powyższym rysunku satyrycznym związany jest chęcią zwiększenia oddziaływania danego medium poprzez dramatyczne przedstawienie wiadomości. Złe, dramatyczne, sensacyjne wiadomości lepiej się sprzedają.

Zadanie 5. *(2 pkt)*

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Pomimo zbioru międzynarodowych przepisów odnoszących się do uzyskania, utraty lub odmowy nadania obywatelstwa szacuje się, że obecnie 12 milionów ludzi na całym świecie nie posiada żadnego obywatelstwa […]. [Jest to spowodowane] wieloma przyczynami: konfliktem przepisów, zmianą terytorium pobytu, prawem małżeńskim, praktyką administracyjną, dyskryminacją, niezarejestrowaniem narodzin, pozbawieniem lub odmową nadania obywatelstwa.

Źródło: http://www.unhcr-centraleurope.org/pl

A. Podaj nazwę, którą określa się osoby opisane w tekście.

bezpaństwowiec - Apatryda

B. Do każdej podanej informacji dopisz nazwę właściwej zasady nabywania obywatelstwa.

	Informacja o nabywaniu obywatelstwa	Nazwa zasady
1.	Obywatelstwo nadane w wyniku urodzenia się z rodziców będących obywatelami danego państwa.	prawo krwi
2.	Obywatelstwo nadane w wyniku urodzenia się na terytorium danego państwa.	prawo ziemi

Zadanie 6. *(1 pkt)*

Podaj nazwę ideologii, której założenia przedstawiono poniżej.

Założenia:

- hierarchiczny charakter społeczeństwa i antyegalitaryzm;
- postrzeganie społeczeństwa jako organizmu składającego się z części współpracujących ze sobą;
- idea oporu wobec poważniejszych zmian społecznych i ważność tradycji wielu pokoleń;
- ustrój społeczno-gospodarczy oparty na własności prywatnej.

Na podstawie: R. Tokarczyk, *Współczesne doktryny polityczne*, Warszawa 2010, rozdz. III.

Zadanie 7. *(2 pkt)*

Na podstawie mapy i własnej wiedzy uzupełnij tabelę. Do każdej z podanych informacji dopisz nazwę właściwego państwa oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

Fragment mapy politycznej

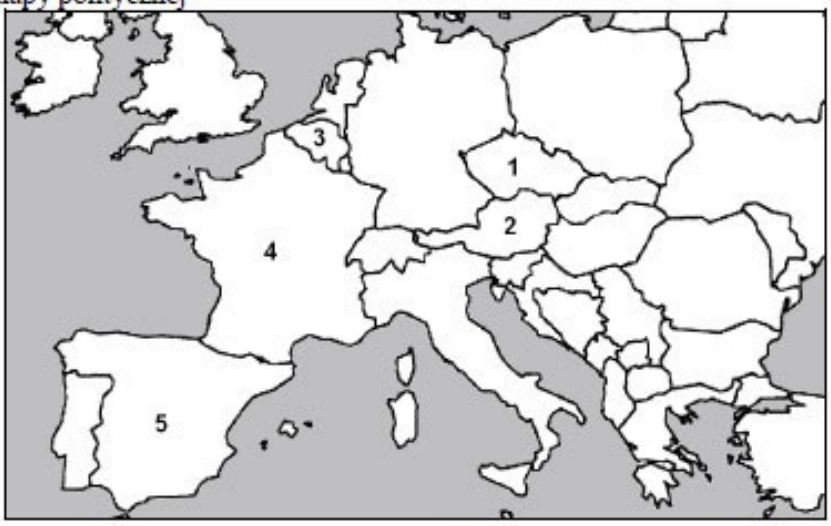

	Informacje	Nazwa państwa	Numer na mapie
A.	państwo federacyjne; monarchia; system parlamentarno-gabinetowy	Hiszpania	5
B.	państwo unitarne; republika; system parlamentarno-gabinetowy	Czechy	1
C.	państwo unitarne; republika; system parlamentarno-prezydencki	Francja	4

Zadanie 8. *(1 pkt)*

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

O decentralizacji władzy w Polsce świadczy

A. podział na jednostki administracyjne, zwane województwami.

B. podział władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą.

C. określenie kompetencji przysługujących Prezydentowi RP i Radzie Ministrów.

D. przekazanie kompetencji władzy państwowej organom jednostek samorządu terytorialnego.

Zadanie 9. *(1 pkt)*

Do każdego podanego opisu dopisz nazwę właściwego kolegialnego organu Sejmu RP.

A. Tworzony jest przez Marszałka i wicemarszałków Sejmu. Do jego kompetencji należy: ustalanie planów prac Sejmu, organizowanie współpracy między jego organami i koordynowanie ich działań, opiniowanie spraw wniesionych przez Marszałka, dokonywanie wykładni regulaminu Sejmu.

Prezydium Sejmu

B. Organ kierowniczy Sejmu o charakterze opiniodawczym, jego rozstrzygnięcia nie są prawnie wiążące. W jego skład wchodzą: Marszałek Sejmu, wicemarszałkowie Sejmu, przewodniczący lub wiceprzewodniczący klubów i kół poselskich. Zapewnia współdziałanie klubów w sprawach związanych z działalnością i tokiem prac Sejmu.

Konwent Seniorów

Zadanie 10. *(1 pkt)*

Do każdego uprawnienia konstytucyjnego przyporządkuj nazwę właściwego organu Rzeczypospolitej Polskiej. W odpowiednie miejsca tabeli wpisz znak „X".

	Uprawnienie	Sejm	Prezydent RP	Rada Ministrów
A.	Ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe.		X	
B.	Prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej.			X
C.	Decyduje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej o stanie wojny.	X		

Zadanie 11. *(2 pkt)*

Uzupełnij tekst – wpisz w odpowiednie miejsca określenia związane z samorządem terytorialnym w Polsce.

Wspólnoty samorządowe oraz jednostki podziału terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej, ulokowane pomiędzy poziomem gminy a województwa to (A.) powiaty . Dzielą się na ziemskie i (B.) grodzkie . W tych pierwszych organem stanowiącym i kontrolnym jest (C.) rada powiatu , natomiast organem wykonawczym, któremu przewodniczy (D.) zarząd powiatu, jest zarząd.

Zadanie 12. *(1 pkt)*

Uzupełnij brakujące informacje dotyczące procesu ustawodawczego w Polsce.

Konstytucyjne organy władzy uczestniczące obowiązkowo w każdym procesie ustawodawczym

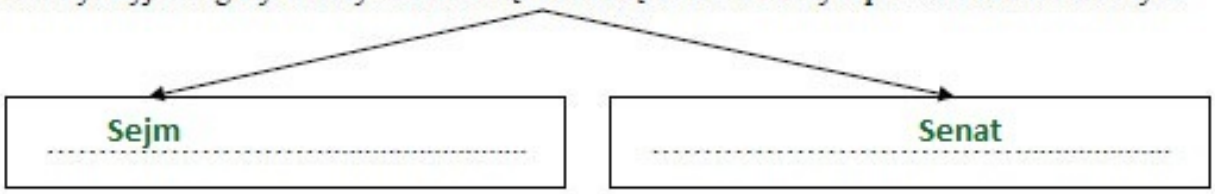

Zadanie 13. *(2 pkt)*

Do każdego podanego opisu dopisz nazwę właściwego organu władzy sądowniczej w Rzeczypospolitej Polskiej.

	Opis organu władzy sądowniczej	Nazwa organu
A.	Naczelny organ sądowy sprawujący nadzór w zakresie orzekania nad sądami powszechnymi i wojskowymi.	Sąd Najwyższy
B.	Organ władzy sądowniczej kontrolujący zgodność norm prawa niższego rzędu z normami prawa wyższego rzędu, zwłaszcza z ustawą zasadniczą.	Trybunał Konstytucyjny
C.	Organ władzy sądowniczej orzekający o odpowiedzialności prawnej osób sprawujących funkcje państwowe określone w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*.	Trybunał Stanu

Zadanie 14. *(1 pkt)*

Wydarzenie chronologicznie pierwsze zaznacz w tabeli literą P, a wydarzenie chronologicznie ostatnie – literą O.

	Wydarzenie	Chronologia
A.	Przeprowadzenie referendum w sprawie wejścia Polski do UE.	P
B.	Podpisanie traktatu akcesyjnego przez Chorwację.	O
C.	Wstąpienie Bułgarii do Unii Europejskiej.	
D.	Wejście w życie traktatu lizbońskiego.	

Zadanie 15. *(1 pkt)*

Rozstrzygnij, które zdania dotyczące Parlamentu Europejskiego są prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz odpowiednio *prawda* lub *fałsz*.

	Zdanie	Prawda / Fałsz
A.	Posłowie do Parlamentu Europejskiego mają obowiązek przynależności do jednej z grup politycznych.	Fałsz
B.	Posłowie do Parlamentu Europejskiego wykonują swój mandat w sposób niezależny.	Prawda
C.	Grupę polityczną w Parlamencie Europejskim tworzy minimum 25 deputowanych, reprezentujących co najmniej 7 państw członkowskich.	Prawda

Zadanie 16. *(1 pkt)*

Na podstawie materiałów źródłowych podaj nazwę opisanego państwa oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

Państwo ze stolicą w Dżubie powstało 9 lipca 2011 roku, w wyniku porozumienia sił rządowych z Ludową Armią Wyzwolenia. Porozumienie to zakończyło wojnę domową, mającą także przyczyny religijne i etniczne.

Nazwa państwa
Sudan Południowy

Numer na mapie
5

CZĘŚĆ II – Analiza materiałów źródłowych *(10 punktów)*

Zadanie 17. *(1 pkt)*

Rozstrzygnij, czy *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka* ma charakter wiążący. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu materiałów źródłowych.

Fragment *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*

Zgromadzenie Ogólne ogłasza niniejszą Powszechną Deklarację Praw Człowieka jako wspólny standard do osiągnięcia przez wszystkie ludy i narody, tak aby każda jednostka

i każdy organ społeczny, mając stale na względzie niniejszą Deklarację, dążyły poprzez nauczanie i wychowanie do zapewnienia poszanowania tych praw i wolności, jak również do zabezpieczenia, poprzez rozwój środków o charakterze krajowym i międzynarodowym, ich powszechnego i skutecznego uznania i przestrzegania [...].

Fragment *Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*

Rządy Państw-Sygnatariuszy [...] zdecydowane, jako Rządy Państw europejskich działających w tym samym duchu i posiadających wspólne dziedzictwo tradycji politycznych, ideałów wolności i rządów prawa, podjąć pierwsze kroki dla zbiorowego urzeczywistniania niektórych praw wymienionych w Powszechnej Deklaracji, [...] przyznają każdej osobie podlegającej ich jurysdykcji prawa i wolności określone w Rozdziale I niniejszej Konwencji.

Źródło: *Prawa człowieka. Dokumenty międzynarodowe*, Toruń 1993.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka nie ma charakteru wiążącego. Jest jedynie deklaracją chęci postępowania zgodnie ze wspólnie wypracowanymi zasadami, mającymi zapewnić poszanowanie praw i wolności jednostki. Państwa Sygnatariusze odwołują się jedynie do wspólnego dziedzictwa, idei i tradycji politycznych, jako gwaranta wypełniania postanowień Deklaracji, w związku z czym wypełnianie postanowień leży jedynie w ich woli.

Zadanie 18. *(1 pkt)*

Na podstawie tekstu źródłowego podaj dwa zarzuty tytułowego bohatera artykułu wobec przeciwników poglądu o uniwersalności praw człowieka.

W listopadzie 2001 r. na Uniwersytecie Columbia podczas konferencji o uniwersalności praw człowieka wielu prelegentów kwestionowało ich powszechną przydatność [...]. Przerzucano się zniewalającymi filozoficznymi i moralnymi argumentami za uniwersalnością praw człowieka i przeciw niej. Nigdy nie zapomnę wystąpienia siedzącego w końcu sali [...] mężczyzny. – *Na imię mi Koi* – powiedział – *Jestem z Kenii. Siedziałem w więzieniu 17 lat, byłem torturowany, nie mam chyba ani jednej kości, która nie była złamana* [...]. *Chcę wam powiedzieć dwie rzeczy* – mówił dalej – *Po pierwsze, że kiedy siedziałem w więzieniu, moi kaci rozmawiali ze mną. Chcieli, żebym współpracował, wydał towarzyszy. Na przemian grozili mi i obiecywali. Rozumiałem wszystko, co mówią. Teraz, kiedy rozmawiacie tu tak naprawdę o moim życiu, rozumiem mało. Jednak zrozumiałem dość, żeby powiedzieć drugą rzecz. Niektórzy z was mówią, że prawa człowieka nie są uniwersalne. Podajecie skomplikowane argumenty. Chcę wam powiedzieć, że kiedy siedziałem w więzieniu, kiedy mnie torturowali, nigdy ani przez chwilę nie przyszło mi do głowy, że jest jakiś powód usprawiedliwiający zadawanie przez jednego człowieka takiego bólu drugiemu człowiekowi.*

Źródło: W. Osiatyński, *Dziękuję ci, Koi, czyli prawa człowieka i ich granice*, „Gazeta Wyborcza" 2010, nr 289.

- Znaczna część osób zajmujących się prawami człowieka to politycy, którzy w większości przypadków nigdy nie doświadczyli łamania praw człowieka w takiej formie jak Koi, w związku z czym ich pogląd oparty jest jedynie na założeniach teoretycznych.
- Próby filozoficznych rozważań w komfortowych warunkach uniwersyteckich, na temat opresyjnych działań wobec ludności w innej części świata, mogą jedynie ośmieszyć daną instytucje w oczach ofiar. Koi stanowczo stwierdził, że niezależnie od cierpień jakie doznawał, nie znalazł usprawiedliwienia dla zadawania bólu drugiej osobie.

Zadanie 19. *(2 pkt)*

Na podstawie materiałów źródłowych wykonaj polecenia.

Wykres 1. Czy Pana(i) zdaniem kraje Zachodu powinny wesprzeć dostawami broni siły powstańców w Libii?

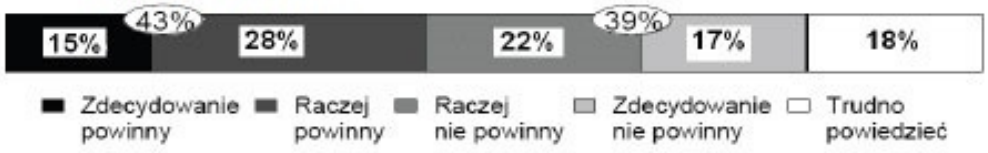

Wykres 2. Czy Pana(i) zdaniem Polska powinna wysłać swoich żołnierzy do Libii?

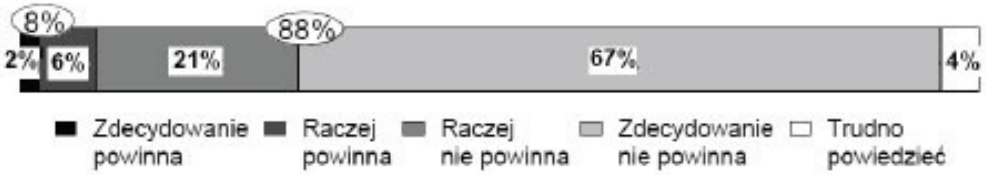

Na podstawie: *Polacy o sytuacji w Libii*, Komunikat z badań CBOS BS/47/2011.

Rezolucja wobec Libii

Rada Bezpieczeństwa, […]

Uważając, że szeroko rozpowszechnione i systematyczne ataki, jakie obecnie mają miejsce w Arabskiej Libijskiej Dżamahiriji, skierowane przeciwko społeczeństwu libijskiemu, można zaliczyć do zbrodni przeciwko ludzkości, […]

Zwracając również uwagę na decyzję Rady Ligi Państw Arabskich z 12 marca 2011 r., wzywającą do wprowadzenia strefy zakazu lotów dla libijskiego lotnictwa wojskowego oraz ustanowienia stref bezpiecznych w miejscach wystawionych na ostrzał jako środka zapobiegawczego, który pozwoli chronić obywateli libijskich oraz przedstawicieli innych krajów mieszkających na terytorium Arabskiej Libijskiej Dżamahiriji, […]

Działając na mocy rozdziału VII Karty Narodów Zjednoczonych, […]

Postanawia ustanowić zakaz wszelkich lotów w przestrzeni powietrznej Arabskiej Libijskiej Dżamahiriji w celu ochrony ludności cywilnej [...].

Źródło: Rezolucja nr 1973 (2011) przyjęta przez Radę Bezpieczeństwa ONZ podczas 6498 posiedzenia 17 marca 2011 r., tłumaczenie robocze Biura Bezpieczeństwa Narodowego, www.bbn.gov.pl

A. Podaj różnicę między odsetkiem respondentów popierających propozycję dostaw broni dla powstańców w Libii a odsetkiem aprobujących wysłanie polskich żołnierzy do tego kraju.

35%

B. Oceń – z punktu widzenia humanitaryzmu – rezolucję ONZ w sprawie Libii. Odpowiedź uzasadnij.

Ocena – Rezolucja ONZ w sprawie Libii była dobrym rozwiązaniem.

Uzasadnienie – Wprowadzenie zakazu lotów w libijskiej przestrzeni powietrznej uniemożliwia zastosowanie sił powietrznych w atakach na ludność cywilną. ONZ także ustosunkowała się do decyzji Ligi Państw Arabskich, która także ~~zastosowała tą metodę ograniczenia ofiar konfliktu.~~

Zadanie 20. *(1 pkt)*

Rozpoznaj osoby znane z działalności na rzecz rozwoju praw człowieka i nagrodzone za tę działalność Pokojową Nagrodą Nobla – podpisz fotografie.

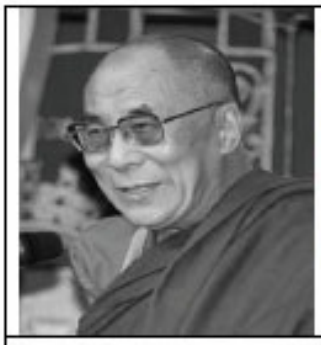	Zwierzchnik buddyzmu tybetańskiego; od 1959 roku przebywający na uchodźstwie.		Założycielka zgromadzenia Misjonarek Miłości; błogosławiona Kościoła katolickiego.
A. Dalajlama		B. Matka Teresa z Kalkuty	

Zadanie 21. *(1 pkt)*

Na podstawie fragmentów aktów prawnych i własnej wiedzy wybierz <u>dwa</u> zdania prawdziwe – wpisz w tabeli obok każdego z nich znak „X".

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 11.1. Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych. Partie polityczne zrzeszają na zasadach dobrowolności i równości obywateli polskich w celu wpływania metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa.

Ustawa o partiach politycznych z 27 czerwca 1997 r.

Art. 1.1. Partia polityczna jest dobrowolną organizacją, występującą pod określoną nazwą, stawiającą sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej.

Art. 11.3. Do zgłoszenia należy załączyć:

1) statut partii politycznej,

2) wykaz zawierający imiona, nazwiska, adresy zamieszkania, numery ewidencyjne PESEL i własnoręczne podpisy popierających zgłoszenie co najmniej 1000 obywateli polskich, którzy ukończyli 18 lat i mają pełną zdolność do czynności prawnych [...].

	Zdanie	
A.	W art. 11 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* zapisano zasadę pluralizmu politycznego.	X
B.	Utajnianie przez partię polityczną struktur i członkowstwa jest dozwolone tylko za zgodą Sądu Najwyższego.	
C.	Członkiem partii politycznej może być każda pełnoletnia osoba mieszkająca w Polsce.	
D.	Posiadanie statutu jest jednym z warunków wpisania partii do ewidencji, prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Warszawie.	X

Zadanie 22. *(2 pkt)*

Na podstawie schematu wykonaj polecenia.

Schemat. Wyniki wyborów do Sejmu RP (podano procent głosów i liczbę mandatów)

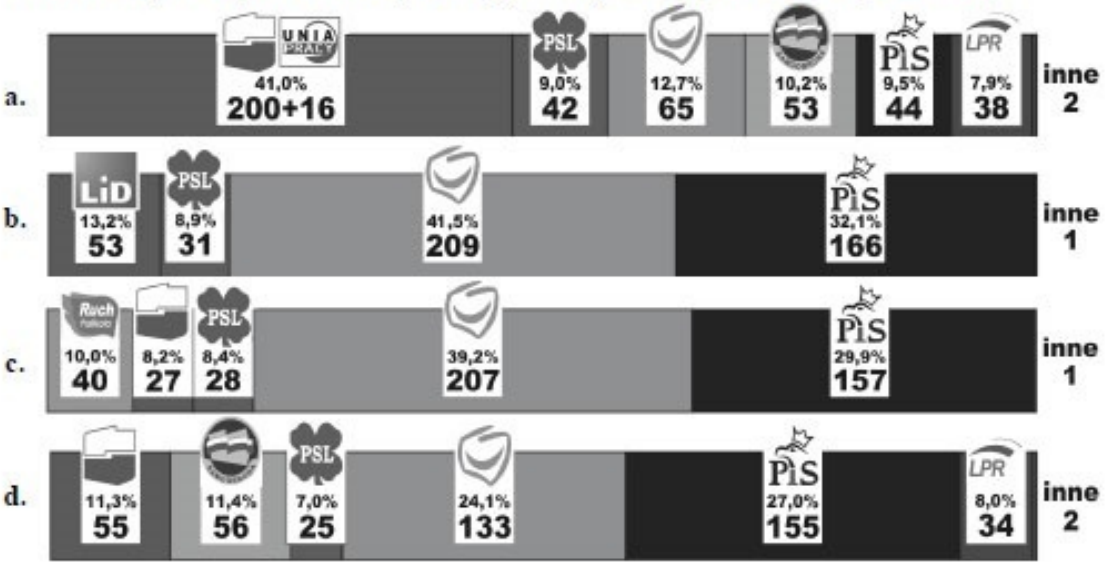

Na podstawie: www.pkw.gov.pl/wybory-sejm-senat/

A. Przyporządkuj wyniki wyborów do danej kadencji Sejmu RP. Wpisz litery (spośród a.–d.) w odpowiednie miejsca tabeli.

B. Podaj pełne nazwy partii politycznych, które zawiązały koalicję rządową w okresie danej kadencji Sejmu RP.

Kolejność		Nazwy partii tworzących koalicję rządową
Sejm V kadencji	d	PiS, Samoobrona, LPR
Sejm VI kadencji	b	PO, PSL
Sejm VII kadencji	c	PO, PSL

Zadanie 23. *(1 pkt)*

Wymień trzy kwestie – wskazane w dokumencie jednej z partii politycznych – wiążące deklarowane ideały i wartości tej partii z katolicką nauką społeczną.

– wspólnota narodowa to nierozerwalny związek pokoleń minionych, teraźniejszych i przyszłych, a jej podtrzymywanie, umacnianie i rozwój jest moralnym zobowiązaniem jej członków;
– w toku dziejów moralne podstawy polskiej wspólnoty narodowej zostały ukształtowane przez katolicyzm;
– źródłem siły i żywotności wspólnoty narodowej jest wolność i autonomia tworzących ją obywateli i poszanowanie dla jej naturalnego wewnętrznego pluralizmu;
– naród jest rodziną rodzin[,] a Rzeczpospolita jest zobowiązana do wspierania i troski o rodzinę;
– zasadami organizacji polskiej wspólnoty winna być solidarność, równość wobec prawa i sprawiedliwość społeczna;
– [...] solidarność powinna obejmować wszystkich członków wspólnoty, także tych najsłabszych i najbardziej bezbronnych [...].

Źródło: http://www.solidarna.org.pl/

- wspólnota narodowa wyrosła z pokoleń przez wieki kształtowanych przez katolicyzm
- przywiązanie do rodziny
- objęcie opieką wszystkich członków wspólnoty, ze szczególnym uwzględnieniem słabszych i bezbronnych

Zadanie 24. *(1 pkt)*

Na podstawie danych z badania opinii publicznej rozstrzygnij, które zdania są prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz odpowiednio *prawda* lub *fałsz*.

Tabela. Poglądy ogółu społeczeństwa oraz najliczniejszych elektoratów partii politycznych na temat istotnych kwestii społeczno-politycznych (w procentach)

	Akceptacja wśród ogółu badanych	Akceptacja w elektoracie			
		PO	PiS	SLD	PSL
Polska powinna dążyć do jak najściślejszej integracji w ramach Unii Europejskiej.	38	57	33	50	38
Państwo powinno zapewnić obywatelom wysoki poziom świadczeń społecznych, takich jak opieka zdrowotna, szkolnictwo itp.	86	82	86	84	89
Osoby dużo zarabiające powinny płacić wyższy procent podatku od swoich dochodów niż te, które zarabiają mało.	68	63	73	65	75
Bezrobocie jest zawsze zjawiskiem szkodliwym i należy je bezwzględnie zwalczać.	74	65	79	70	69

Na podstawie: *Elektoraty partyjne o istotnych kwestiach społeczno-politycznych*, Komunikat z badań CBOS BS/103/2011.

	Zdanie	Prawda / Fałsz
A.	Elektorat PiS w mniejszym stopniu niż ogół badanych opowiada się za ściślejszą integracją w ramach Unii Europejskiej.	Prawda
B.	Większość elektoratu PO akceptuje, by podatek dochodowy od osób fizycznych miał charakter podatku liniowego.	Fałsz
C.	W kwestii stosunku do bezrobocia elektorat PSL jest najbardziej zbliżony do wyborców SLD.	Prawda

CZĘŚĆ III – Wypracowanie *(20 punktów)*

Zadanie 25. *(20 pkt)*

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie. Wykorzystaj materiały źródłowe zamieszczone w II części arkusza.

Temat nr 1

Scharakteryzuj system ochrony praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz – odwołując się do przykładów dwóch państw – kwestię łamania praw i wolności człowieka w XXI wieku.

Temat nr 2

Odwołując się do unormowań prawnych oraz przemian sceny politycznej, scharakteryzuj polski system partyjny w XXI wieku.

WSKAZÓWKI:

Temat 1

- Jednym z głównych celów Organizacji Narodów Zjednoczonych, obok utrzymywania bezpieczeństwa i pokoju, jest ochrona i rozwój praw człowieka.
- W 1945 r. powstała Międzynarodowa Karta Praw Człowieka, która jest głównym dokumentem mającym na celu ochronę praw człowieka. W ramach MKPC wchodzą głównie: Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych.
- Organem pomocniczym Zgromadzenia Ogólnego w sprawach praw człowieka jest Rada Praw Człowieka ONZ, a w 1993 r. z inicjatywy organizacji pozarządowych został powołany organ dodatkowy Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka.
- Innym organem, który jest związany z prawami człowieka jest Wysoki Komisarz ds. Uchodźców (UNHCR)
- Łamanie praw człowieka obecne jest nie tylko w państwach rozwijających się czy objętych konfliktami. Prawa łamane są również w państwach wysokorozwiniętych, ale zazwyczaj są one mniej dotkliwe i częściej przestępców dosięga kara.
- Krajami, gdzie łamie się najwięcej praw człowieka, są państwa reżimowe, jak Korea Północna i państwa objęte konfliktami zbrojnymi - jak Syria.

Jednak jak pokazały ostatnie miesiące, sytuacja na Ukrainie i w Rosji, w tak bliskim sąsiedztwie Unii Europejskiej również pokazuje nagminne łamanie praw i wolności człowieka. W przypadku krajów objętych konfliktami zbrojnymi problem dotyczy głównie uchodźców.

Temat 2

- Polski system partyjny opiera się na pluralizmie zagwarantowanym w konstytucji (art. 11 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).
- Do założenia partii politycznej, prócz wymogów formalnych, np. statut, wymagane jest zebranie podpisów co najmniej 1000 osób z pełną zdolnością prawną.
- W rzeczywistości na scenie politycznej liczy się tylko kilka partii politycznych. Brak zdecydowanej większości po wyborach wymusza tworzenie koalicji rządzących.
- Tarcia w koalicji ograniczają wprowadzenie programów wyborczych partii wygranej (trzeba liczyć się z koalicjantem). W skrajnych przypadkach może dojść do zerwania koalicji i przedterminowych wyborów (koalicja PiS, Samoobrona, LPR). Ostatnie wybory parlamentarne były jedyne, w których opcja rządząca wygrała wybory pod rząd. Dotychczas co 4 lata następowała zmiana partii rządzącej.
- Od 2005 roku na scenie politycznej dominują partie deklarujące poglądy prawicowe bądź centroprawicowe.